

Ehdotettu palvelu	Esimerkkejä toimintaohjeeseen laitettavista asioista	Esimerkki (ei sellaisenaan käytettäväksi)
<p>Sisäliikuntapaikat (liikuntahallit, tanssisalit, monitoimitalot, sisäjuoksuradat, keilahallit, kiipeilypaikat, miekkailutilat, koulujen salit)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Yksittäiset lajikohtaiset sisäliikuntapaikat; Liikuntahallit; Keilahallit ja biljardisalit; Kuntokeskukset ja liikuntasalit</p>	<p>1. Miten asiakas voi käyttää tiloja?</p> <p>Kerro, voiko tiloihin mennä vapaasti silloin, kun ne eivät ole varattuna tai koulun käytössä.</p> <p>2. Miten käyttövuorot tarkistetaan?</p> <p>Ohjeista asiakas tarkistamaan tilojen vapaat ajat käytössä olevasta varauskalenterista tai muusta asiointikanavasta.</p> <p>3. Miten varaus tehdään, jos tarvitaan?</p> <p>Kerro, että vuoron voi varata varauskalenterin kautta tai asioimalla liikuntapalveluissa. Kerro myös, miten mahdollisia vakivuoroja haetaan.</p> <p>4. Mitä asiakkaan tulee huomioida?</p> <p>Mainitse, että käyttäjän tulee noudattaa tilojen käyttöohjeita ja huolehtia omista varusteista.</p>	<p>"Tarkista sisäliikuntatilojen vapaat ajat varauskalenterista. Varaa tarvittaessa vuoro asiointikanavan kautta. Kun tila ei ole varattuna, sitä voi käyttää vapaasti aukioloaikoina. Noudata tilojen käyttöohjeita."</p>

<p>Kuntosalipalvelut</p> <p>(kuntosalit, ulkokuntosalit)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Kuntokeskukset ja liikuntasalit (osittain)</p>	<p>1. Kuntosalin käyttöajat ja vuorot</p> <p>Ohjeista asiakasta tarkistamaan kuntosalin varaukset ja käyttöajat käytössä olevasta varauskalenterista tai asiointikanavasta. Kerro, jos ohjatut ryhmät tai varatut vuorot rajoittavat omatoimikäyttöä.</p> <p>2. Miten käyttöoikeus tai pääsy hankitaan?</p> <p>Jos palvelu on maksullinen, kerro, että asiakas voi ostaa kertalipun, sarjakortin tai käyttöoikeuden kyseisen asiointikanavan kautta (esim. liikuntapalveluiden asiointipiste). Jos kuntosali on maksuton (esim. ulkokuntosalit), mainitse, että ne ovat vapaasti kaikkien käytettävissä.</p> <p>3. Miten asiakas toimii paikan päällä?</p> <p>Mainitse lyhyesti, että asiakas käyttää laitteita omatoimisesti ja noudattaa tilan käyttöohjeita. Voit tarvittaessa mainita, että omat välineet tuodaan mukana, jos se kuuluu kunnan käytäntöihin.</p>	<p>“Tarkista kuntosalien vapaat ajat ja mahdolliset varaukset asiointikanavasta. Hanki tarvittava käyttöoikeus tai lippu palvelun kautta. Ulkokuntosalit ovat vapaasti kaikille avoimia. Käytä tiloja omatoimisesti ja noudata kuntosalin käyttöohjeita.”</p>
---	---	---

<p>Jäähallit ja luistelupaikat</p> <p>(jäähallit, tekojääradat, kaukalot, luistinradat, retkiluisteluradat)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Jäähallit; Jääurheilualueet ja luonnonjäät</p>	<p>1. Käyttöajat ja vapaa käyttö</p> <p>Kerro, että ulkoluistelupaikkoja voi käyttää vapaasti, kun ne ovat avoinna ja kunnossa. Ohjeista asiakas tarkistamaan jäähallien yleisöluisteluvuorot asiointikanavasta.</p> <p>2. Vuorojen tarkistaminen ja varaukset</p> <p>Ohjaa asiakas tarkistamaan jäähallien varaukset ja vapaat vuorot käytössä olevasta varauskalenterista. Kerro, että osa vuoroista voi olla maksullisia tai maksuttomia. Mainitse, jos vakiovuoroja haetaan tiettyyn aikaan vuodesta (yleistasolla, ilman päivämäärää).</p> <p>3. Miten vuoro varataan tai palvelua käytetään?</p> <p>Kerro, että asiakas voi varata oman vuoron asiointikanavan kautta, jos varausmahdollisuus on käytössä. Kerro, että yleisöluisteluvuoroille voi osallistua omatoimisesti ilmoitettujen ohjeiden mukaisesti.</p> <p>4. Mitä asiakas huomioi paikan päällä?</p> <p>Mainitse, että asiakkaan tulee noudattaa luistelupaikan sääntöjä ja käyttää omia varusteita. Mainitse myös, jos paikassa on mahdollisuus vuokrata luistimia tai muita varusteita. Voit tarvittaessa mainita, että jäättilanne ja olosuhteet on hyvä tarkistaa ennen käyttöä, jos palvelu on olosuhderiippuvainen.</p>	<p>“Tarkista jäähallien yleisöluisteluvuorot ja vapaat ajat asiointikanavasta. Ulkoluistelupaikkoja voi käyttää vapaasti niiden ollessa avoinna. Varaa tarvittaessa vuoro varauskalenterin kautta. Noudata luistelupaikan sääntöjä ja käytä omia varusteita.”</p>
--	---	---

<p>Ulkokentät</p> <p>(hiekkakentät, nurmikentät, tekonurmikentät, beach volley -kentät, tenniskentät, pesäpallokentät ja stadionit, golfkentät)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Pallokentät; Golfkentät; Lähiliikunta ja liikuntapuistot; Kiipeilypaikat</p>	<p>1. Kenttien vapaa käyttö</p> <p>Kerro, jos kenttiä voi käyttää vapaasti, kun niissä ei ole varattua toimintaa. Kerro myös, mitkä kentät ovat maksullisia ja mitkä maksuttomia.</p> <p>2. Varaustilanteen tarkistaminen</p> <p>Ohjeista asiakas tarkistamaan kenttien varaustilanne käytössä olevasta varauskalenterista tai asiointikanavasta. Jos kenttätyyppi on olosuhderiippuvainen (esim. nurmikentät), voi mainita, että käyttö riippuu kentän kunnosta.</p> <p>3. Vuorojen varaaminen</p> <p>Kerro, että asiakas voi varata kenttävuoron asiointikanavan kautta, jos varaus on mahdollista. Mainitse lyhyesti, että yhdistykset ja seurat voivat varata vuoroja suoraan järjestelmästä, jos tämä kuuluu palveluun. Jos vakiovuoroja haetaan tietyllä ajanjaksolla, sen voi mainita yleisesti (esim. “vakiovuorojen hakuajankohdat ilmoitetaan asiointikanavassa”).</p> <p>4. Miten asiakas toimii kentällä?</p> <p>Mainitse, että asiakas noudattaa kentän käyttöohjeita ja varmistaa, että toiminta sopii kentän käyttötarkoitukseen. Voit mainita, että omat pelivälineet tuodaan mukana, jos se on tarpeen.</p>	<p>“Tarkista ulkokenttien varaustilanne asiointikanavasta. Kenttiä voi käyttää vapaasti silloin, kun niissä ei ole varattuja vuoroja. Varaa tarvittaessa oma vuoro varausjärjestelmän kautta. Noudata kentän käyttöohjeita ja huomioi kentän kunto.”</p>
--	--	--

<p>Yleisurheilukentät</p> <p>(liikuntapuistot, urheilukentät, urheiluhallit, sisäurheiluhallit)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Yleisurheilukentät ja -paikat</p>	<p>1. Vapaa käyttö ja varaukset</p> <p>Kerro, että osa yleisurheilupaikoista on vapaasti käytettävissä, kun ne eivät ole varattuna. Mainitse, että osa tiloista edellyttää varausta, ja ohjaa asiakas tarkistamaan tilanteen asiointikanavasta.</p> <p>2. Varaustilanteen tarkistaminen</p> <p>Ohjeista asiakas tarkistamaan varaustilanteen varauskalenterista tai muusta käytettävästä järjestelmästä.</p> <p>3. Vuoron varaaminen</p> <p>Kerro, että asiakas voi varata yleisurheilukentän tai -tilan tilavarausjärjestelmän kautta. Mainitse, että lisätietoja toiminnoista ja mahdollisista rajoituksista saa palvelun toimipistekohtaisista tiedoista.</p> <p>4. Paikan päällä toimiminen</p> <p>Kerro, että asiakas käyttää kenttää omatoimisesti ja noudattaa yleisurheilupaikan käyttöohjeita. Voit tarvittaessa mainita, että asiakkaan tulee huomioida kentän kunto ja olosuhteet.</p>	<p>“Tarkista yleisurheilukenttien varaustilanne asiointikanavasta. Osa paikoista on vapaasti käytettävissä, ja osan käyttö edellyttää varausta. Varaa tarvittaessa vuoro tilavarausjärjestelmästä. Käytä kenttiä omatoimisesti ja noudata käyttöohjeita.”</p>
---	---	---

<p>Ulkoilupaikat ja -reitit</p> <p>(ulkoilualueet, ulkoilumajat, ulkoilusaaret, urheilukentät, liikuntapuistot, lähiliikuntapaikat, kuntoradat, lintutornit, luontopolut, pyöräilyreitit, hiihtoreitit, frisbeegolfradat, mobo-suunnistusreitit)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Virkistys- ja retkeilyalueet; Retkeilyn palvelut; Liikunta- ja ulkoilureitit; Suunnistusalueet</p>	<p>1. Vapaa käyttö</p> <p>Kerro, että ulkoilualueet ja reitit ovat vapaasti käytettävissä, kun ne ovat avoimia ja turvallisessa kunnossa.</p> <p>2. Poikkeukset ja varauksella käytettävät kohteet</p> <p>Mainitse, jos jotkut rakenteet tai kohteet (esim. tietyt laavut, majat tai muut tilat) ovat vain varauksella käytettävissä. Ohjaa asiakas tarkistamaan varausmahdollisuus ja ehdot asiointikanavasta.</p> <p>3. Reittien ja alueiden tarkistaminen</p> <p>Ohjeista asiakas tutustumaan ulkoilureitteihin ja alueisiin asiointikanavan tai karttapalvelun kautta, josta löytyvät esimerkiksi:- reittikuvaukset- kartat- esteettömät kohteet- mahdolliset olosuhdetiedot (esim. talvireittien kunto)</p> <p>4. Toimiminen paikan päällä</p> <p>Mainitse lyhyesti, että asiakas liikkuu alueilla omatoimisesti ja noudattaa yleisiä ulkoiluohjeita sekä mahdollisia kohdekohtaisia ohjeita. Jos reiteillä on lajeihin liittyviä erityispiirteitä (esim. frisbeegolf, mobo-suunnistus), voi todeta, että käyttäjä tuo omat välineet.</p>	<p>“Ulkoilupaikat ja -reitit ovat vapaasti käytettävissä. Osassa kohteista, kuten laavuissa, käyttö voi edellyttää varausta – tarkista tiedot asiointikanavasta. Tutustu reitteihin ja alueisiin karttapalvelusta ennen retkeä. Liiku omatoimisesti ja noudata alueen käyttöohjeita.”</p>
---	--	---

<p>Talviliikuntapaikat</p> <p>(laskettelumäet, pulkkamäet, hyppymäet, hiihtoladut, talvipyöräilyreitit, talvikävelyreitit, mäkihyppypaikat)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Mäkihyppypaikat ja rinnehihtokeskukset; Katetut talviurheilupaikat; Hyppymäet; Maastohihtokeskukset</p>	<p>1. Käytettävyytilanteen tarkistaminen</p> <p>Ohjeista tarkistamaan talviliikuntapaikkojen ajantasainen tilanne (esim. ladut, jäät, reitit) asiointikanavasta ennen lähtöä. Kerro, että käyttö on usein olosuhderiippuvaista.</p> <p>2. Vapaa käyttö</p> <p>Kerro, että alueita voi yleensä käyttää vapaasti, kun ne ovat avoinna ja turvallisessa kunnossa. Esimerkiksi pulkkamäet, talvikävelyreitit ja avatut ladut voivat olla kaikille avoimia.</p> <p>3. Lajikohtaiset huomioitavat asiat</p> <p>Mainitse lyhyesti lajikohtaisia periaatteita, kuten että- kuntoradat ovat talvella hiihtäjien käytössä, jos kunnassa näin toimitaan- laskettelu- ja mäkihyppypaikoilla noudatetaan paikan sääntöjä ja turvallisuusohjeita.</p> <p>4. Varusteet ja omatoiminen toiminta</p> <p>Kerro, että asiakas liikkuu omatoimisesti ja käyttää omia varusteitaan. Tarvittaessa voi mainita, että osa paikoista voi olla valaistuja tai huollettuja, mutta tämä kannattaa jättää yleiselle tasolle.</p>	<p>“Tarkista talviliikuntapaikkojen, kuten latujen ja talvireittien, ajantasainen tilanne asiointikanavasta. Avoimet reitit ja alueet ovat vapaasti käytettävissä. Huomioi, että kuntoradat ovat talvella hiihtäjien käytössä. Liiku omatoimisesti ja noudata paikan ohjeita.”</p>
---	---	--

<p>Ohjattu liikunta</p> <p>(jos tämän kuvaa, ei tarvitse kuvata seuraavilla riveillä olevia eri kohderyhmien liikuntapalveluita erikseen)</p>	<p>1. Miten asiakas ilmoittautuu ryhmiin?</p> <p>Kerro, edellyttääkö ohjattuun liikuntaan osallistuminen ennakoilmoittautumista vai voiko mukaan tulla suoraan. Jos kunnassa ei ole sähköistä järjestelmää, ohjaa asiakasta ilmoittautumaan ohjaajalle tai muuhun asiointikanavaan. Jos osaan tunteista pitää ilmoittautua erikseen (esim. kuntosalikurssit, sisäpyöräily), mainitse tämä yleisellä tasolla.</p> <p>2. Mistä löytää aikataulut ja tuntikuvaukset?</p> <p>Ohjaa asiakas tutustumaan ohjatun liikunnan viikko-ohjelmaan, tuntikuvauksiin ja ryhmätietoihin asiointikanavan kautta. Voit mainita, että tiedot päivittyvät säännöllisesti.</p> <p>3. Miten asiakas toimii paikan päällä?</p> <p>Kerro, että asiakas saapuu ryhmään ohjeiden mukaan ja noudattaa ohjaajan antamia käytäntöjä. Asiakas käyttää mahdollisia varusteita palvelun ohjeiden mukaisesti.</p> <p>4. Muutokset ja tiedottaminen</p> <p>Mainitse, että mahdolliset muutokset ryhmien aikatauluissa ilmoitetaan asiointikanavassa tai ohjaajan kautta riippuen kunnan käytännöistä.</p>	<p>“Tutustu ohjatun liikunnan viikko-ohjelmaan ja tuntikuvauksiin asiointikanavasta. Osaan ryhmistä voi osallistua ilman ennakoilmoittautumista, mutta joihinkin tunteista ilmoitetaan etukäteen. Ilmoittaudu käytössä olevan asiointitavan mukaisesti. Seuraa ryhmän tiedotusta mahdollisista muutoksista ja noudata ohjaajan antamia ohjeita.”</p>
--	--	--

<p>Liikuntaa lapsille ja lapsiperheille</p> <p>(kaikki paikat, joissa järjestetään kunnan ohjaamaa liikuntaa lapsille ja lapsiperheille)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ohjaa asiakas tutustumaan lasten ja perheiden liikuntaryhmien tuntikuvauksiin ja aikatauluihin asiointikanavassa. 2. Kerro, edellyttääkö toimintaan osallistuminen ennakoilmoittautumista vai voiko ryhmään tulla suoraan. 3. Mainitse, että palvelu on tarkoitettu lapsille ja lapsiperheille. 4. Ohjeista saapumaan tunnille ohjeiden mukaan, ottamaan tarvittavat varusteet ja seuraamaan ohjaajan antamia ohjeita. 5. Kerro, että mistä ajantasaiset tiedot ja mahdolliset muutokset löytyvät. 	<p>“Tutustu lasten ja perheiden liikuntaryhmien tuntikuvauksiin ja aikatauluihin asiointikanavasta. Osa ryhmistä on avoimia kaikille, ja osaan ilmoittaudutaan etukäteen. Palvelu on tarkoitettu lapsille ja lapsiperheille. Saavu tunnille ohjeiden mukaan ja noudata ohjaajan ohjeita.”</p>
<p>Liikuntaa nuorille</p> <p>(kaikki paikat, joissa järjestetään kunnan ohjaamaa liikuntaa nuorille)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ohjaa nuoria tutustumaan tarjolla oleviin nuorten liikuntaryhmiin sekä aikatauluihin asiointikanavassa. 2. Kerro, tarvitaanko ilmoittautuminen, ja miten se tehdään. 3. Mainitse, että palvelu on tarkoitettu nuorille ja tukee omatoimista ja ohjattua liikkumista. 4. Ohjeista saapumaan ryhmään ohjeiden mukaan, tuomaan tarvittavat varusteet ja noudattamaan ohjaajan ohjeita. 5. Kerro, että mistä ajantasaiset tiedot ja mahdolliset muutokset löytyvät. 	<p>“Tutustu nuorten liikuntaryhmien tarjontaan ja aikatauluihin asiointikanavasta. Tarkista, edellyttääkö ryhmä ennakoilmoittautumista. Palvelu on suunnattu nuorille. Saavu tunnille ohjeiden mukaan ja noudata ohjaajan ohjeita.”</p>

<p>Liikuntaa työikäisille (kaikki paikat, joissa järjestetään kunnan ohjaamaa liikuntaa työikäisille)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ohjeista asiakas tutustumaan työikäisille suunnattuihin ryhmiin, kursseihin ja aikatauluihin asiointikanavassa. 2. Kerro, onko ryhmiin ilmoittauduttava ennakkoon vai voiko osallistua vapaasti. 3. Mainitse, että palvelu tukee työikäisten hyvinvointia ja kuntoilua. 4. Ohjeista asiakasta saapumaan tunnille ohjeiden mukaan, varaamaan tarvittavat varusteet ja seuraamaan ohjaajan ohjeita. 5. Kerro, että mistä ajantasaiset tiedot ja mahdolliset muutokset löytyvät. 	<p>“Tutustu työikäisille suunnattuihin liikuntaryhmiin ja aikatauluihin asiointikanavasta. Tarkista, tarvitaanko ennakoilmoittautuminen. Saavu tunnille ohjeiden mukaan ja noudata ohjaajan ohjeita. Ajankohtaiset tiedot löytyvät asiointikanavasta.”</p>
<p>Soveltava liikunta (kaikki paikat, joissa järjestetään kunnan ohjaamaa liikuntaa henkilöille, joilla on toimintakykyyn liittyviä erityistarpeita)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ohjaa asiakas tutustumaan soveltavan liikunnan ryhmiin ja niiden sisältöihin asiointikanavassa. 2. Mainitse, että palvelu on tarkoitettu henkilöille, joilla on toimintakykyyn liittyviä erityistarpeita. 3. Kerro, tarvitaanko ennakoilmoittautuminen ja miten se tehdään. 4. Ohjeista saapumaan tunnille henkilökohtaisten tarpeiden mukaisesti, tarvittaessa avustajan kanssa. 5. Korosta, että ryhmän ohjaaja antaa henkilökohtaisia ohjeita ja turvallisuusohjeita. 6. Kerro, mistä ajantasaiset tiedot ja mahdolliset muutokset löytyvät. 	<p>“Tutustu soveltavan liikunnan ryhmiin ja aikatauluihin asiointikanavasta. Palvelu on tarkoitettu erityistä tukea tarvitseville. Tarkista ilmoittautumiskäytännöt. Saavu tunnille henkilökohtaisten tarpeiden mukaan ja noudata ohjaajan ohjeita. Seuraa ryhmien ajankohtaisia tietoja asiointikanavasta.”</p>

<p>Liikuntaa ikääntyneille (kaikki paikat, joissa järjestetään kunnan ohjaamaa liikuntaa ikääntyneille)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ohjaa tutustumaan ikääntyneille suunnattuihin liikuntaryhmiin, kursseihin ja aikatauluihin asiointikanavassa. 2. Kerro, edellyttääkö ryhmä ilmoittautumista vai voiko osallistua suoraan. 3. Ohjeista saapumaan tunnille ohjeiden mukaan ja ottamaan mukaan tarvittavat varusteet. 4. Korosta, että ohjaaja antaa selkeät ohjeet ja turvallisuusohjeet. 5. Kerro, että mistä ajantasaiset tiedot ja mahdolliset muutokset löytyvät. 	<p>“Tutustu ikääntyneille suunnattuihin liikuntaryhmiin ja aikatauluihin asiointikanavasta. Tarkista, tarvitaanko ennakoilmoittautuminen. Saavu tunnille ohjeiden mukaan ja noudata ohjaajan ohjeita.”</p>
--	--	--

<p>Veneilijöiden palvelut</p> <p>(venepaikat, vierasvenesatamat, veneiden talvisäilytyspaikat, veneidenlaskupaikat jne.)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Retkeilyn palvelut (osittain), Liikunta- ja ulkoilureitit (osittain)</p>	<p>1. Venepaikan varaaminen ja uusiminen</p> <p>Ohjeista asiakas varaamaan venepaikan käytössä olevan varausjärjestelmän kautta tai asioimaan kunnan ohjeistamalla tavalla. Kerro, miten aiemman kauden venepaikan haltija voi uusia paikkansa. Voit mainita yleisesti, että vapaat paikat voidaan jakaa hakijoille kunnan käytännön mukaisesti (esim. arvonta).</p> <p>2. Maksaminen ja paikan käyttöönotto</p> <p>Kerro, että venepaikan voi maksaa kunnan asiointikanavan kautta. Jos venepaikkamerkki tai muu tunniste on käytössä, mainitse, että se tulee kiinnittää veneeseen ohjeiden mukaisesti.</p> <p>3. Vierasvenesatamien tai kausipaikkojen käyttö</p> <p>Ohjeista, että asiakas toimii sataman ohjeiden mukaan ja käyttää palveluja omatoimisesti. Voit mainita, että vierasveneille voi olla omat käyttöohjeet tai aikarajat.</p> <p>4. Veneenlasku ja talvisäilytys</p> <p>Kerro, että veneen voi laskea vesille kunnan ohjeistamissa paikoissa ja että saatavilla voi olla avaimia tai varusteita, jotka pitää noutaa. Talvisäilytyspaikan varaamisesta voi kertoa samalla periaatteella kuin venepaikan varaamisesta.</p> <p>5. Vesireittien ja alueiden käyttö</p> <p>Mainitse, että vesireitit ovat vapaasti käytettävissä, kun ne ovat turvallisia ja avoimia. Ohjaa asiakas tutustumaan reitteihin asiointikanavassa tai karttapalvelussa.</p>	<p>“Varaa venepaikka käytössä olevan asiointikanavan kautta ja uusi paikka maksamalla venepaikkamaksu määräajan puitteissa. Nouda ja kiinnitä venepaikkamerkki ohjeiden mukaan. Veneen voi laskea vesille sille tarkoitetuissa paikoissa ja talvisäilytyspaikan voi varata asiointikanavasta. Tutustu vesireitteihin karttapalvelussa ja käytä palveluja omatoimisesti.”</p>
---	--	--

<p>Vesiturheilupaikat (soutustadionit, melontapaikat)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Veneturheilupaikat</p>	<p>1. Käytettävyys ja vapaa käyttö</p> <p>Kerro, voiko vesiturheilupaikkoja käyttää omatoimisesti, kun ne ovat avoinna ja olosuhteet ovat turvalliset. Mainitse, että alueilla tulee noudattaa vesiliikenteen sääntöjä ja paikan käyttöohjeita.</p> <p>2. Varaukset (jos niitä on)</p> <p>Jos soutustadionin tai melontapaikan käyttö edellyttää varausta tietyille ajoille, ohjeista asiakas tarkistamaan varausjärjestelmän asiointikanavasta. Kerro, että vuoroja voi tarvittaessa varata varausjärjestelmän kautta.</p> <p>3. Varusteet ja omatoiminen toiminta</p> <p>Mainitse, että asiakas käyttää palvelua omilla varusteilla (esim. vene, kanootti, kajakki, SUP-lauta), ellei kunnalla ole erillistä lainaus- tai vuokrausjärjestelmää. Ohjeista huomioimaan turvallisuus ja mahdolliset pelastusliivisuositukset yleisellä tasolla.</p> <p>4. Reittien ja alueiden tarkistaminen</p> <p>Ohjaa asiakas tutustumaan melonta- tai soutualueisiin asiointikanavassa, jos kunta tarjoaa reittikarttoja tai aluekohtaisia tietoja. Voit mainita, että reittien käytettävyys voi olla olosuhderiippuvaista.</p>	<p>“Vesiturheilupaikat ovat omatoimisesti käytettävissä niiden ollessa avoinna ja olosuhteiden salliessa. Tarkista mahdolliset varausajat asiointikanavasta ja varaa vuoro tarvittaessa. Käytä omia varusteita ja noudata vesiliikenteen sääntöjä sekä alueen käyttöohjeita. Tutustu reitteihin karttapalvelussa ennen lähtöä.”</p>
--	---	---

<p>Uimahallit (ja maauimalat)</p> <p>(uimahallit, maauimalat)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Uima-altaat, hallit ja kylpylät; Maauimalat ja uimarannat (osittain)</p>	<p>1. Miten palvelua käytetään?</p> <p>Kerro, että uimahalliin tai maauimalaan tullaan aukioloaikojen puitteissa ja että sisäänpääsy on pääsääntöisesti maksullinen. Voit mainita yleisesti, että uimahallissa on uintiaika, joka voi olla rajattu.</p> <p>2. Lipun ostaminen ja kulkeminen</p> <p>Ohjaa asiakas ostamaan kertalipun, sarjakortin tai kausikortin asiointikanavassa tai palvelupisteessä. Jos käytössä on asiakaskortti, mainitse sen käyttöperiaate lyhyesti (esim. "uimahallin asiakaskorttiin voidaan ladata palvelun tuotteita").</p> <p>3. Peseytyminen ja uimahallikäytännöt</p> <p>Kerro, että asiakkaan tulee peseytyä ennen allastiloihin siirtymistä ja käyttää uudelleen puhdasta uima-asua. Voit mainita yleisen turvallisuusperiaatteen, esimerkiksi että uimataidottomalla tai pienellä lapsella tulee olla aikuinen valvoja mukana.</p> <p>4. Aukioloajat ja käytön rajoitukset</p> <p>Ohjeista tarkistamaan aukioloajat asiointikanavasta. Kerro, että osa palveluista (esim. saunat, radat, lastenaltaat) voi olla ajoittain pois käytöstä tai että kassalla on omat aikarajansa.</p> <p>5. Toimiminen paikan päällä</p> <p>Mainitse, että asiakkaan tulee seurata henkilökunnan ohjeita ja noudattaa uimahallin tai maauimalan sääntöjä. Kerro, että asiakas poistuu allastiloista hallin ohjeiden mukaisesti esimerkiksi ennen sulkemisaikaa.</p>	<p>"Osta uimahallin kertalippu tai asiakaskortille ladattava tuote asiointikanavasta tai palvelupisteestä. Tarkista aukioloajat ennen saapumista. Peseydy huolellisesti ja käytä puhdasta uima-asua. Uimataidottomalla lapsella tulee olla mukana aikuinen valvoja. Noudata hallin käyttöohjeita ja henkilökunnan ohjeita."</p>
--	---	---

<p>Uimarannat (ja talviuintipaikat)</p> <p>(talviuintipaikat, uimarannat, uimapaikat jne.)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Maauimalat ja uimarannat (osittain)</p>	<p>1. Vapaa käyttö</p> <p>Kerro, että uimarannat ja useimmat uimapaikat ovat vapaasti käytettävissä, kun ne ovat turvallisessa kunnossa. Mainitse, että talviuintipaikkojen käytettävyys voi vaihdella vuodenaikojen ja olosuhteiden mukaan. Kerro myös, jos paikka on maksullinen tai vaatii uimaseuran jäsenyyttä (esim. talviuintipaikat).</p> <p>2. Uiminen omalla vastuulla</p> <p>Kerro lyhyesti, että uinti tapahtuu omalla vastuulla ja että huoltajat vastaavat lasten ja uimataidottomien valvonnasta.</p> <p>3. Rannan ohjeiden noudattaminen</p> <p>Ohjeista noudattamaan rannalla olevia ohjeita, kieltoja ja varoituksia. Jos alueella on eläimiin, tulentekoon tai muihin toimintoihin liittyviä sääntöjä, kerro niistä yleisellä tasolla (esim. "noudatettava paikan ohjeita").</p> <p>4. Uimaveden laatu ja olosuhteet</p> <p>Ohjaa asiakas tarkistamaan uimaveden laatu- ja olosuhtetiedot asiointikanavasta, koska tiedot päivittyvät säännöllisesti. Voit mainita yleisperiaatteena, että sinilevätilanteessa uimista ei suositella.</p> <p>5. Rannan käyttäminen ja siisteys</p> <p>Kerro, että rannan käyttäjän tulee huolehtia siisteydestä ja käyttää jäteastioita. Mainitse, että talviuintipaikoissa voi olla rajoituksia, kuten avannon sulkeminen tietyiksi ajoiksi.</p>	<p>"Uimarannat ovat vapaasti käytettävissä, ja uinti tapahtuu omalla vastuulla. Huoltajat vastaavat lasten ja uimataidottomien valvonnasta. Noudata rannan ohjeita ja tarkista uimaveden laatuasiointikanavasta. Huomioi, että talviuintipaikkojen käyttö voi vaihdella olosuhteiden mukaan. Pidä ranta siistinä ja toimi paikan sääntöjen mukaisesti."</p>
--	---	---

<p>Hevosharrastuspaikat (ratsastuskentät, maneesit, ratsastusreitit, raviradat)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Hevosurheilu</p>	<p>1. Käyttö ja saavutettavuus</p> <p>Kerro, kenen käytössä ratsastuskenttä, -maneesi tai -reitti on ja milloin sitä saa käyttää. Kerro myös, onko käyttö maksullista.</p> <p>2. Varaustilanteen tarkistaminen</p> <p>Ohjeista asiakas tarkistamaan varaustilanteen asiointikanavasta, jos kunnassa käytetään varausjärjestelmää. Kerro, että varauksen voi tehdä tarvittaessa asiointikanavan kautta (jos kunta tarjoaa sen).</p> <p>3. Lajikohtaiset turvallisuus- ja käyttöohjeet</p> <p>Mainitse, että hevosharrastuspaikoilla tulee noudattaa tallien ja kenttien turvallisuusohjeita, kuten</p> <ul style="list-style-type: none"> - hevosten ja ratsastajien etäisyyksien huomioiminen - maneesin ja kentän kiertosäännöt - ratsastusreittien yhteiskäytön pelisäännöt. <p>Jos ravirataa käytetään, kerro että sen käyttö noudattaa rata-alueen omia sääntöjä.</p> <p>4. Varusteet ja omatoiminen toiminta</p> <p>Kerro, että asiakas huolehtii omista varusteistaan, kuten hevosesta, varusteista ja mahdollisesta turvavarustuksesta. Mainitse, onko palvelussa erillistä välinevuokrausta.</p> <p>5. Reitit ja alueen tiedot</p>	<p>“Tarkista hevosharrastuspaikkojen varaustilanne asiointikanavasta. Osa kentistä ja maneesista on vapaasti käytettävissä, ja osa edellyttää varausta. Tutustu ratsastusreitteihin ja niiden kuntoon karttapalvelussa. Käytä palveluja omatoimisesti, noudata turvallisuusohjeita ja huolehdi omista varusteistasi.”</p>
--	--	---

	<p>Ohjeista asiakas tutustumaan ratsastusreitteihin, maastopolkuihin ja niiden kuntoon asiointikanavan tai karttapalvelun kautta. Kerro, että reittien käytettävyys voi olla olosuhderiippuvaista (esim. kelirikkoaikana).</p>	
--	--	--

<p>Skeitti- (ja scoottaus)paikat</p> <p>(skeittipuistot, skeittirampit, skeittipoolit, skeittihallit)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Lähiliikunta ja liikuntapuistot (osittain); Liikuntahallit (osittain)</p>	<p>1. Vapaa käyttö ja aukioloajat</p> <p>Kerro, että ulkoskeittipaikat ovat vapaasti käytettävissä, kun ne ovat avoinna (esimerkiksi klo 7–22, jos kunnalla on käytössä yleinen käyttöaikarajoitus). Jos skeittihalleilla on omat aukioloajat tai maksut, ohjaa asiakas tarkistamaan ne asiointikanavasta.</p> <p>2. Turvallinen käyttö</p> <p>Ohjeista käyttäjiä noudattamaan alueen turvallisuusohjeita ja huomioimaan muut käyttäjät. Voit mainita yleisesti, että suojarusteiden käyttäminen on suositeltavaa.</p> <p>3. Varusteet ja omatoiminen harjoittelu</p> <p>Kerro, että skeittipaikoilla käytetään omia välineitä (skeittilaudat, scootit, rullaluistimet jne.). Mainitse, että alueet ovat tarkoitettu itsenäiseen harjoitteluun.</p> <p>4. Käyttövuorot tai erityisjärjestelyt</p> <p>Jos skeittihallissa tai osassa tiloja on varattavia vuoroja tai ryhmätoimintaa, ohjeista tarkistamaan vuorot asiointikanavasta. Ulkotilojen osalta voi todeta, että ne ovat yleensä omatoimisessa ja maksuttomassa käytössä.</p> <p>5. Ylläpito ja mahdolliset sulut</p> <p>Ohjaa asiakas varmistamaan asiointikanavasta, jos alueella voi olla tilapäisiä sulkemisia esimerkiksi huoltotöiden tai tapahtumien vuoksi.</p>	<p>“Skeitti- ja scoottauspaikat ovat vapaasti käytettävissä niiden aukioloaikoina. Käytä omia välineitä ja noudata alueen turvallisuusohjeita. Tarkista mahdolliset varaukset, aukioloajat ja tilapäiset sulut asiointikanavasta. Huomioi muut käyttäjät ja harjoittele omatoimisesti.”</p>
---	--	---

<p>Ampumaurheilupaikat</p> <p>(sisäampumaradat, ampumahallit, ulkoampumaradat, ampumahiihtopaikat)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Ampumaurheilupaikat</p>	<p>1. Käytön edellytykset (voidaan kuvata myös Ehdot ja kriteerit -kentässä)</p> <p>Kerro, että ampumaurheilupaikkojen käyttö edellyttää turvallisuusohjeiden noudattamista ja että niissä voi olla erityisiä käyttörajoituksia. Mainitse, että tilojen käyttäminen voi edellyttää seuran jäsenyyttä tai erillistä sopimusta seuran kanssa, jos kunta toimii näin (tyypillinen käytäntö).</p> <p>2. Miten käyttövuoroja saa</p> <p>Ohjeista asiakas tarkistamaan mahdolliset vuorot, harjoitusajat tai varattavat ajat asiointikanavasta. Kerro, että omaa vuoroa voi varata tai tiedustella kunta- tai seurakohtaisen käytännön mukaisesti.</p> <p>3. Turvallisuus</p> <p>Mainitse, että ampumaurheilupaikoilla on tiukat turvallisuusohjeet, jotka käyttäjän on aina luettava ja noudatettava. Voit todeta yleisesti, että ampuminen edellyttää asianmukaista osaamista ja välineistöä (ilman yksityiskohtaisia varustelistauksia).</p> <p>4. Omatoiminen harjoittelu</p> <p>Kerro, että omatoiminen ampumarjoittelu on mahdollista vain niille käyttäjille, joilla on lupa tai sovittujen käytäntöjen mukainen oikeus. Muista jättää yksityiskohdat yleiselle tasolle (ei yksittäisiä ikä- tai lupatietoja).</p> <p>5. Lisätiedot ja yhteydenotot</p> <p>Ohjaa asiakas ottamaan tarvittaessa yhteyttä palvelun asiointikanavaan tai ampumaseuraan, jos hän haluaa käyttää tiloja eikä ole varma toimintatavasta.</p>	<p>“Ampumaurheilupaikkojen käyttö edellyttää turvallisuusohjeiden noudattamista. Osa radoista on käytettävissä vain seuran jäsenille tai sopimuksen mukaan. Tarkista mahdolliset harjoitus- ja varausajat asiointikanavasta ja toimi ohjeiden mukaan. Omatoiminen käyttö edellyttää asianmukaista lupaa ja osaamista.”</p>
--	--	--

<p>Moottoriurheilupaikat</p> <p>(moottoriurheilualueet, radat, karting-radat, moottoripyöräilyalueet, kiihdytysradat, rallicross- ja jokamiesradat, jäaspeedway-radat)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Moottoriurheilualueet</p>	<p>1. Käytön edellytykset</p> <p>Kerro, että moottoriurheilupaikkojen käyttö edellyttää turvallisuusohjeiden ja radan sääntöjen noudattamista. Mainitse, että osa moottoriradoista on käytettävissä vain organisoidun toiminnan, seurojen, kerhojen tai tapahtumien aikana. Omatoiminen harjoittelu voi olla mahdollista vain radan käyttöehtojen mukaisesti.</p> <p>2. Varaus- ja käyttövuorot</p> <p>Ohjeista asiakas tarkistamaan radan varaus- ja harjoitusvuorot asiointikanavasta. Kerro, että oman ajovuoron voi varata tarvittaessa varausjärjestelmän kautta, jos kunta tai toimija tarjoaa sellaisen.</p> <p>3. Turvallisuus ja varusteet</p> <p>Mainitse, että käyttäjällä tulee olla asianmukaiset suojarusteet ja soveltuva ajokalusto (ei yksityiskohtaisia listoja, vain periaate). Korosta, että radan henkilökunnan tai järjestäjän ohjeita on noudatettava. Moottoriurheilupaikkojen käyttö voi edellyttää ajotaitoihin liittyviä edellytyksiä tai kulkulupia.</p> <p>4. Alueen olosuhteet ja mahdolliset rajoitukset</p> <p>Ohjeista tarkistamaan, onko radalla tilapäisiä sulkuja, tapahtumia, kunnossapitoa tai olosuhderajoituksia. Talvilajeihin (esim. jäaspeedway) voi liittyä olosuhderiippuvuus, josta kannattaa mainita lyhyesti.</p> <p>5. Omatoiminen toiminta ja muut käyttäjät</p> <p>Kerro, että omatoiminen ajo tapahtuu radan sääntöjen ja sovittujen vuorojen puitteissa. Ohjeista huomioimaan muut radankäyttäjät ja noudattamaan radan liikenne- ja ajolinjasääntöjä.</p>	<p>“Tarkista moottoriurheilupaikkojen varaus- ja harjoitusvuorot asiointikanavasta. Osa radoista on käytettävissä vain järjestetyn toiminnan aikana, ja omatoiminen ajo edellyttää radan sääntöjen ja turvallisuusohjeiden noudattamista. Käytä asianmukaisia varusteita ja seuraa mahdollisia olosuhde- tai tapahtumasulkuja.”</p>
--	--	---

<p>Koiraharrastuspaikat</p> <p>(agilityradat, koirahiihtopaikat, valjakkourheilupaikat, koirapuistot, koirien uintipaikat)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Koiraurheilu</p>	<p>1. Käyttöajat ja vapaa käyttö</p> <p>Kerro, että koirapuistot ja muut ulkoalueet ovat vapaassa käytössä, kun ne ovat avoinna. Mainitse, että joillakin alueilla (esim. koirapuistot) voi olla yleiset käyttöajat, jotka on hyvä tarkistaa asiointikanavasta.</p> <p>2. Alueen säännöt ja vastuut</p> <p>Ohjeista noudattamaan alueella olevia opastetauluja ja järjestyssääntöjä. Mainitse, että koiranomistaja vastaa koiransa käyttäytymisestä, turvallisuudesta ja valvonnasta.</p> <p>3. Aluejaot ja erityiskäytöt</p> <p>Kerro, että joissakin koiraharrastuspaikoissa (esim. koirametsät, koirapuistot) voi olla erilliset alueet eri kokoisille koirille. Jos alueella on lajiin liittyviä erityisiä ohjeita (esim. agility- tai valjakkourheilupaikat), ohjeista käyttäjiä noudattamaan paikan sääntöjä ja huomioimaan muut harrastajat.</p> <p>4. Varusteet ja omatoiminen toiminta</p> <p>Kerro, että koiraharrastusalueet ovat yleensä omatoimisessa käytössä ja että käyttäjän tulee tuoda omat välineet ja varusteet, jos niitä tarvitaan (esim. valjakkovarusteet, taluttimet, agilityvälineet).</p> <p>5. Siisteys ja turvallisuus</p> <p>Ohjeista asiakkaita huolehtimaan siisteydestä ja käyttämään alueen jäteastioita. Mainitse, että koiran tulee olla hallinnassa ja että käyttäjä huomioi muut koirat ja ihmiset.</p>	<p>“Koiraharrastuspaikat ovat vapaasti käytettävissä niiden aukioloaikoina. Noudata alueen opastetauluja ja järjestyssääntöjä. Huolehdi koirasi valvonnasta ja käytä omia varusteita harrastustoiminnassa. Pidä alue siistinä ja huomioi muut käyttäjät. Joissakin puistoissa on erilliset alueet eri kokoisille koirille.”</p>
---	---	---

<p>Kalastuspaikat</p> <p>(virkistyskalastuspaikat (sijainniksi voi merkitä esim. pysäköintialueen osoitteen, jos paikka on kokonainen järvi), kalastuslupien myyntipisteet)</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Virkistys- ja retkeilyalueet (osittain); Retkeilyn palvelut (osittain)</p>	<p>1. Lupien tarkistaminen ja hankkiminen</p> <p>Ohjeista asiakas varmistamaan, että hänellä on tarvittavat kalastusluvut ja -maksut voimassa. Kerro, että luvat voi hankkia asiointikanavan kautta (esim. verkkopalvelu tai kunnan ilmoittama myyntipiste). Mainitse, että kalastuslupa on henkilökohtainen ja sen tulee olla mukana kalastuksen aikana.</p> <p>2. Alueen valinta ja lupavaatimusten tarkistus</p> <p>Ohjaa asiakas valitsemaan kalastuspaikan ja tarkistamaan, tarvitaanko kyseiselle alueelle erityisiä lupia. Kerro, että eri vesialueilla voi olla aluekohtaisia sääntöjä, jotka löytyvät asiointikanavasta.</p> <p>3. Kalastuksen aikaiset velvollisuudet</p> <p>Kerro, että kalastaessa tulee noudattaa kalastuspaikan sääntöjä, mahdollisia rauhoituksia ja yleisiä kalastussäädöksiä (yleisellä tasolla mainittuna). Mainitse, että kalastuslupa tulee esittää pyydetessä valvontaviranomaiselle.</p> <p>4. Omatoiminen toiminta ja varusteet</p> <p>Ohjeista, että kalastus tapahtuu omilla välineillä, ja että asiakas huolehtii turvallisuudesta ja ympäristöstä.</p> <p>5. Lisätiedot ja erityisohjeet</p> <p>Kerro, että tarkemmat tiedot lupatyypeistä, rajoituksista ja kalastusalueista löytyvät asiointikanavasta. Ohjaa asiakas seuraamaan ajankohtaisia tiedotteita, jos lupa- tai sääntökäytännöt muuttuvat.</p>	<p>“Tarkista, että sinulla on kyseiselle alueelle tarvittavat kalastusluvut ja hanki ne asiointikanavasta. Valitse kalastuspaikka ja varmista alueen mahdolliset erityissäännöt. Kalasta omatoimisesti ja pidä lupa mukana koko kalastuksen ajan. Noudata alueen ohjeita ja kalastussäädöksiä sekä huolehdi ympäristön siisteydestä.”</p>
--	--	---

<p>Urheiluilmailualueet</p> <p>LIPAS-järjestelmässä:</p> <p>Urheiluilmailualueet</p>	<p>1. Käytön edellytykset</p> <p>Kerro, että urheiluilmailualueen käyttö edellyttää voimassa olevia lupia ja toimimista lajia koskevien määräysten ja turvallisuusohjeiden mukaisesti. Mainitse, että kentälle tai ilmailukeskukseen pääsy voi edellyttää käyttäjä- tai kerhokohtaista lupaa, jos tällainen käytäntö on tyypillinen.</p> <p>2. Alueen aukiolo ja olosuhderiippuvuus</p> <p>Kerro, että aluetta voi käyttää ympäri vuoden, jos sää- ja kenttäolosuhteet sen sallivat. Ohjeista tarkistamaan ajantasainen käytettävyyttä asiointikanavasta.</p> <p>3. Varaus- ja toimintakäytännöt</p> <p>Ohjaa tarvittaessa tarkistamaan, onko alueella varattavia lentovuoroja, tapahtumia tai harjoitusjaksoja, jotka vaikuttavat käyttöön. Jos toiminta tapahtuu seurojen tai kerhojen kautta, mainitse, että käyttäjän tulee toimia niiden ohjeiden mukaan.</p> <p>4. Turvallisuus ja kenttäohjeet</p> <p>Korosta, että urheiluilmailualueella on tiukat turvallisuusohjeet, joita tulee noudattaa kaikessa toiminnassa. Mainitse, että käyttäjän tulee perehtyä kentän toimintaohjeisiin (esim. nousu- ja laskusuunnat, varoalueet, maaliikennesäännöt).</p> <p>5. Omatoiminen toiminta ja varusteet</p> <p>Kerro, että ilmailutoiminta tapahtuu omilla ja tarkoituksenmukaisilla välineillä sekä että käyttäjä huolehtii omasta ja muiden turvallisuudesta. Mainitse yleisesti, että toiminta edellyttää lajin vaatimaa koulutusta ja pätevyyttä.</p>	<p>“Urheiluilmailualueen käyttö edellyttää voimassa olevia lupia ja turvallisuusohjeiden noudattamista. Tarkista alueen käytettävyyttä ja mahdolliset varaukset asiointikanavasta. Aluetta voi käyttää ympäri vuoden sääolosuhteiden salliessa. Toimi kentän ohjeiden mukaisesti ja käytä omia, lajille soveltuvia varusteita.”</p>
--	---	---